

MEMO

**Puuetega inimeste esinduse kohtumine Toompeal Riigikogu sotsiaalkomisjoniga
27.10.2005**

Kohtumisel osalesid:

RK sotsiaalkomisjoni liikmed M. Treial, M. Pomerants, M. Tuus, N. Kalikova, K. Pärnits, M. Ein,

K. Pürg, L. Mägi, P. Tulviste;

Sotsiaalminister J. Aab, asekanstler R. Rahuoja;

Puuetega inimeste organisatsioonide esindajad A. Raudmees (EVPIT), A. Kivilo, A.-M. Kroon (EPL),

A. Leemets, K. Urb, A. Lööke (ELIL), H. Luik, G. Vaher

(EPIK).

Kohtumise avas sotsiaalkomisjoni esimees **M. Treial**, kes tervitas kohaletulnuid ja tegi ettepaneku põhiteema (puudetoetuste tõusu nõue) kõrval käsitleda ka rehabilitatsiooniteemaga seonduvaid probleeme.

A. Leemets tunnustas nii valitsuse kui ministeeriumi head tööd, seda just abivahenditele ja rehabilitatsiooni- teenusele suunatud rahaliste vahendite leidmisel. Täiendavaid vahendeid saadi selle aasta lisaeelarvest, 2006.a. riigieelarve eelnõus on kummalegi positsioonile eraldatud 10 miljonit krooni enam võrreldes käesoleva aastaga. Kui eelarve nende summadega vastu võetakse, on see arvestatav samm edasi. Märgatavalt on paranenud koostöö ministeeriumi töötajate ja puuetega inimeste vahel. Kõneleja märkis veel võrgustiku rahastamisel väikest edasiminekut (2006.a. lisandub EPI Fondile võrgustiku tarbeks 2 miljonit krooni), mida ei saa kaugeltki piisavaks pidada. A. Leemets põhjendas veel kord puudetoetuste tõstmise vajadust:

- toetused on seaduse vastuvõtmisest saadik (aastast 2000) püsinud samal tasemel;
- elukalliduse tõus on olnud tuntav kõigis puuetega inimestele olulistes valdkondades, puudest tingitud lisakulud suurenevad pidevalt;
- 30-protsendiline tõus katab heal juhul aastatega toimunud inflatsiooni, see ei too kaasa inimeste toimetuleku paranemist;
- Eesti hoogsa majanduskasvu taustal on mõistetamatu, miks ei leita vahendeid toetuste suurendamiseks.

Minister **J. Aab** meenutas kohtumist 28.09.05 samas küsimuses, pidades puuetega inimeste selgitustööd poliitikute seas ja järjekindlust oma nõudmistes tervitata vaks. **Valitsuse seisukoht on endine ja puudetoetuste tõusu järgmisest aastast ei planeerita.** Endiselt põhjuseks vajadus kogu puudetoetuste määramise ja maksmise süsteem üle vaadata ja täpsustada puudest tingitud lisakulude hindamiskriteeriumid. Toetuste määramisse tuleb suhtuda juhtumipõhiselt. Head uudised: 2005. aasta on esimene, kus abivahendite doteerimiseks mõeldud raha peab vastu aasta lõpuni; vastu võeti tööturuteenuste ja –toetuste seadus, kus on eraldi meetmed ette nähtud puuetega inimeste tööhõive parandamiseks;

puuetega inimeste toetamine on toimunud läbi selle aasta erakorralise pensionitõusu ja toimub ka järgmise aasta korralise pensionitõusuga.

Sotsiaalministeeriumi asekancler **R. Rahuja** tutvustas puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse reorganiseerimise ajakava. Kuigi tööga alustati juba 2003.a., pole see loodetud tempos edenenu, problemaatika on osutunud väga komplitseerituks. Telliti uuring puuetega inimeste toimetuleku väljasegitamiseks. Koostöös puuetega inimestega tahetakse kontseptsioon valmis saada 2006.a. märtsiks. Muudatuste eelnõu tehakse eeldusega, et see jõuaks läbida kooskõlastusetapid ja võiks seadusena jõustuda 01.01.2007. Asekancleri sõnul on kehtiv seadus ebaefektiivne, 2/3 toetuse saajatest on pensioniealised, vaid 1/3 tööealised ja lapsed. Kontseptsiooni koostamisel lähtutakse kolmest vanusegrupist: lapsed, tööealised inimesed ja pensionärid. Reform peab toetama ja looma tingimusi eelkõige lastele ja aktiivsetele, töötavatele ja tööd otsivatele puudega inimestele, sest aktiivne elu toob juurde lisakulusid. Pensioniealiste puhul on suurem rõhk taastusraviga kindlustamisel.

Repliigi korras mainisid **ministeeriumi esindajad** – käesolevast aastast omavalitsuste kätte läinud hooldus- vajaduse määramine ja toetuste maksmine on muutnud rahade kasutamise sihipärasemaks. KOVid peavad reformi õigeks, miinuseks peetakse selle kiirustades läbiviimist. Viiakse läbi monitooring sammu tulemuslikkuse hindamiseks. 2006.a. planeeritakse riigi poolt 186 miljoni suunamist omavalitsustele hooldaja- toetusteks. Sellest reformist tahetakse üle võtta positiivne kogemus puudetoetuste süsteemi reformimiseks.

A. Raudmees tõstas vaesuse teema laiemalt kui ainult puuetega inimesi puudutavalt. Puuetega inimeste pered on reeglina vaesed. Murelikuks teeb tendents, et institutsioonis on elu sageli parem kui peres. Riik suunab institutsioonidele väga suured summad, selle kõrval on perede toetamine jäänud äärmiselt tagasihoidlikuks. Puuduses elamine tingib paratamatult ka sotsiaalse ja kultuurilise vaesuse. Kas Eesti Vabariigis tegeldakse vaesuse kui eraldi teemaga? **R. Rahuja**: tegeldakse ja puuetega inimeste teema on loodavas sotsiaalse kaasatuse tegevuskavas eraldi sees. Vaesust peaksid leevendama nii pensionide tõus, 2006. aastast tasuta koolitoit, ka laste- ja peretoetused.

K. Pärnits esitas küsimuse ministrile: miks meie majanduse edukuse taustal pole olnud võimalust avaldada survet riigieelarvele toetuste tõstmiseks? **J. Aab** viitas vastuses eelnevatele selgitustele – rahade kasutamine senise süsteemi järgi ei õigusta, uut veel pole. Juhtumipõhine lähenemine puuetega inimeste probleemidele peaks olukorda parandama.

K. Urb juhtis tähelepanu asjaolule, et puudega laste puhul ei saa rääkida ressursside ebaotstarbekast kasutamisest – kõigil lastel on rehabilitatsiooniplaan, mille koostamise käigus on spetsialistid viinud läbi lapse tegevusvõime uuringu ja andnud sellele hinnangu. Tegevuskavas kajastub detailselt vajalike meetmete maht.

G. Vaher: puuetega inimesed ei tõstnud puudetoetuste tõusu nõuet sellise teravusega varem üles, kuna seaduse reformimine pidi toimuma 2004.aasta jooksul ja jõustuma 2005.aastast. Nüüd venib see igal juhul 2007.aastani, kui nüüdki kõik plaanipäraselt läheb. Vähemalt töölkäivatele puudega inimestele võiks erandkorras ette näha transporditoetust. **J. Aab**: ei näe võimalust. **G. Vaher**: esitasime tulumaksuseaduse eelnõusse muudatus- ettepaneku, et puudega inimeste tööle-koju sõit lubataks arvata tööandja kulude hulka. Ma loodan, et vähemalt siin viibivad poliitikud seda hääletamisel toetavad.

A. Leemets päris, mida vastata konkreetselt puudega inimesele, kui ta küsib toetuste tõstmisest keeldumise kohta. **J. Aab:** argumendid samad, mis jutuajamises välja toodud. Sel aastal jääb kohalikel omavalitsustel üle 20-25 miljonit hooldajatoetusteks eraldatud raha. See võimaldab leevendada olukorda kohalike omavalitsuste tasandil.

M. Treial: selle seadusega on olnud minu mäletamist mööda probleeme algusest peale. Tänapäevane kohtumine lõpeb paraku kokkuleppele jõudmata, paljud küsimused jäävad õhku rippuma. Ka oleksid puudega inimesed pidanud oma nõudmisega välja tulema kevadel, eelnõu koostamise aegu. Loodame uue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste kontseptsiooni peale, et see suudab kitsaskohad lahendada. Sotsiaalkomisjoni esimees lisas: koostööd teeme edasi. Detsembrikuus kutsub sotsiaalkomisjon taas kokku rehabilitatsiooniteemalise laiapõhjalise ümarlaua. Selleks kohtumiseks tuleks juba praegu valmistuma hakata ettepanekuid ja probleeme koondades ja lahendusvariante välja töötades.

Kokkuvõtte koostas

Auli Lõoke

Eesti Puuetega Inimeste Koja projektijuht

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu tegevjuht